Luther, sola fide a otázka krstu

Krst detí

Reformácia ako historický proces

Význam reformného úsilia, diela a služby Martina Luthera je obrovský a ďalekosiahly. Princípy sola scriptura a sola fide, ktoré spolu s ostatnými reformátormi nanovo postavil, predstavujú fundament celého protestantského hnutia až dodnes. Medzi jeho najväčšie zásluhy patrí obnovenie doktríny ospravedlnenia zo samotnej viery. Tomuto veľkému reformátorovi sme za veľa vďační. Za pravdu bol ochotný položiť aj svoj život, súc verný svojmu svedomiu viery. Avšak aj o Martinovi Lutherovi platí, že reformačné úsilie nedotiahol do úspešného konca. Nepodarilo sa mu úspešne zreformovať učenie o sviatostiach – o Večeri Pánovej a najmä o krste. Aký to malo dopad na protestantské hnutie a na samotný princíp sola fide, je predmetom tohto článku.

Luther a sola fide

Lutherovo chápanie ospravedlnenia z viery ako započítania spravodlivosti tvorí základ protestantizmu. Jeho chápanie sa samozrejme premietlo aj do Augsburského vyznania[A)] a tvorí základ, na ktorom stoja spolu s ostatnými protestantskými cirkvami aj luteránske cirkvi. Augsburské vyznanie (ďalej pod skratkou AV) učí o ospravedlnení nasledovné (článok 4): „Ďalej učíme, že odpustenie hriechov a spravodlivosť pred Bohom nemôžeme dosiahnuť vlastnými zásluhami, skutkami a zadosťučinením. Odpustenie hriechov dostávame a pred Bohom sme ospravedlnení len z milosti pre Krista vierou, keď veríme, že Kristus trpel za nás a že pre Neho nám hriech bude odpustený, spravodlivosť a večný život budú nám darované. Boh chce túto vieru uznať za spravodlivosť, ktorá platí pred Ním, a započítať ju - ako hovorí Pavel v 3. a 4. kapitole Listu Rímskym.“ V článku o ospravedlnení síce nie je použitý výraz „jedine vierou“ (sola fide), je použitý výraz „vierou“, avšak výraz „jedine vierou“ (sola fide) je použitý v súvislosti so spasením a ospravedlnením v stati o novej poslušnosti (článok 6 AV), čiže o tom, ako spasený veriaci žije nový život: „Tak Boh ustanovil, že spasený je ten, kto verí v Krista, a že odpustenie hriechov nemá zo skutkov, ale jedine vierou bez vlastnej zásluhy.“

Princíp sola fide (jedine vierou) je jasne vyjadrený aj v článku 20 AV, ktorý hovorí o vzťahu viery a dobrých skutkov: „Naše skutky nás nemôžu zmieriť s Bohom a získať nám milosť, ale oboje sa deje jedine vierou - keď totiž veríme, že pre Krista sa nám odpúšťajú hriechy; jedine On je prostredníkom, aby zmieril Otca. Kto to chce dosiahnuť vlastným konaním a tým by si chcel zaslúžiť milosť, ten pohŕda Kristom a hľadá vlastnú cestu k Bohu, čo odporuje evanjeliu.“ Toto je najväčší prínos Luthera do reformačného úsilia! Luther jasne a nekompromisne zreformoval pohľad na ľudské zásluhy, pohľad na stav človeka pred znovuzrodením (článok 18 AV o slobodnej vôli) a učenie o vzťahu medzi vierou a skutkami (článok 20 AV).

Luther a otázka krstu

Lutherovo chápanie účelu a úlohy krstu sa tiež premietlo do Augsburského vyznania a formuje vieru a prax luteránskych cirkví dodnes. Augsburské vyznanie učí o krste nasledovne. V stati o dedičnom hriechu (článok 2 AV) sa píše: „Taktiež učíme, že toto vrodené zlo, tento dedičný hriech je naozaj hriech a zatracuje všetkých, narodených pod večným Božím hnevom, ak nie sú znovuzrodení krstom a Duchom Svätým.“ Znovuzrodenie je podľa AV skrze krst a Svätého Ducha. Preto je chápanie krstu v tomto vierovyznaní kľúčové.

Lutherovo, ako aj luteránske chápanie úlohy sviatostí je zjavné aj z článku AV o cirkvi (článok 7): „Taktiež učíme, že vždy musí zostať jedna, svätá, kresťanská cirkev. Ona je zhromaždením všetkých veriacich, ktorým sa evanjelium čistotne káže a sväté sviatosti podľa evanjelia prisluhujú.“ O tom, že sviatosti sú „účinné“, teda majú na cirkev účinok, učí článok 8 AV.

O krste ako o sviatosti učí AV nasledovne (článok 9): „O krste učíme, že je potrebný a že v ňom sa ponúka milosť. Treba krstiť aj deti, ktoré sa krstom odovzdávajú Bohu a Boh ich prijíma. Preto zavrhujeme novokrstencov[1)], ktorí učia, že krst detí nie je správny.“

V článku 12 AV o pokání sa píše: „O pokání učíme, že tí, ktorí po krste zhrešili a kedykoľvek sa budú kajať, dosahujú odpustenie hriechov a cirkev im nemá odmietnuť rozhrešenie.“ Tým, že pokánie a odpustenie je tu vztiahnuté na obdobie po krste, je naznačené, že krst zohráva v spasení nejakú úlohu.

Najviac sa však o úlohe sviatostí v luteránskom chápaní dozvedáme z článku 13 AV, ktorý o sviatostiach učí takto: „O používaní sviatostí učíme, že sviatosti nie sú ustanovené len preto, aby boli znameniami, podľa ktorých možno kresťanov navonok poznať, ale že sú znameniami a svedectvom Božskej vôle voči nám. Nimi sa má vzbudiť a posilňovať naša viera. Preto aj vyžadujú vieru a vtedy sa správne používajú, keď ich s vierou prijímame a keď sa nimi viera posilňuje.“ Zdanlivo je chápanie sviatostí v súlade s princípom sola fide, pretože o sviatostiach Luther a luteranizmus učí, že sú pre veriaceho účinné len vtedy, keď má vieru. Tento súlad je však len zdanlivý, pretože princíp „z viery samotnej“ sa v podstate nahrádza princípom „z viery skrze sviatosti“ (ako sme o tom písali v predchádzajúcom článku o Lutherovom chápaní oltárnej sviatosti, pozri [F)]).

Zatiaľ čo v prípade Večere Pánovej ako sviatosti je v luteranizme napätie medzi sola fide a chápaním a praktizovaním tejto sviatosti, v prípade krstu detí už ide o viac ako napätie, ide o priamy konflikt (rozpor). V luteranizme je krst dieťaťa chápaný tak, že dieťa v krste dostáva vieru [2)]. Toto je v priamom rozpore s tým, čo samotný luteranizmus učí o sviatostiach, totiž, že sú účinné len ak je u príjemcu sviatosti prítomná viera – je to vnútorný rozpor samotného vierovyznania (symbolických kníh [E)]). Nižšie toto závažné tvrdenie zdokladujeme citátmi zo symbolických kníh. Symbolické knihy v luteranizme nemajú rovnakú autoritu ako Písmo. Luteranizmus priniesol a drží princíp sola scriptura. V luteranizme sa však tvrdí a verí, že symboliké knihy predstavujú jediný správny výklad Písma. Preto z nich citujeme.

Krst detí je v luteranizme kameň úrazu, na ktorom sa láme princíp sola fide. Ak krst dieťaťa má u dieťaťa vzbudiť vieru a ponúknuť mu milosť, potom má krst spasiteľnú úlohu rovnako alebo podobne, ako je to v chápaní tejto sviatosti v katolicizme (v rímskokatolíckom aj gréckokatolíckom učení a praxi). Spasiteľný krst je ale v príkrom rozpore s princípom sola fide. Krst dieťaťa je v luteranizme účinný vykonaním úkonu („ex opere operato“). V luteranizme je princíp „skrze vieru“ v konečnom dôsledku nahradený princípom „skrze krst dieťaťa“.

To, že krst má mať v luteranizme spasiteľný účinok, je zrejmé aj z Malého Lutherovho katechizmu. Krstu je pripisovaná moc znovuzrodenia (odsek „po tretie“ v článku o sviatosti krstu): „Ako môže voda pôsobiť také veľké veci? Voda to iste nepôsobí, ale slovo Božie, ktoré je s vodou a pri vode, a viera, ktorá takémuto slovu Božiemu, vode pridanému, verí. Lebo voda bez slova Božieho je obyčajná voda a nie krst, ale so slovom Božím spojená je krst; to je spásonosná voda života a kúpeľ znovuzrodenia v Duchu Svätom, ako hovorí Sv. Pavel k Títovi v 3. kapitole (5-7): Podľa svojho milosrdenstva spasil nás, a to kúpeľom znovuzrodenia a obnovením skrze Ducha Svätého, ktorého vylial na nás hojne skrze Ježiša Krista, nášho Spasiteľa, aby ospravedlnení Jeho milosťou stali sme sa dedičmi podľa nádeje večného života. To je iste pravda!“ Zatiaľ čo pri dospelom človeku sa povie, že účinnosť tejto sviatosti je podmienená vierou príjemcu tejto sviatosti[3)], v prípade dieťaťa (nemluvňaťa) to nejde, lebo samo ešte nedokáže uveriť. Luteranizmus preto v prípade dieťaťa otočí dole hlavou a hore nohami podmienku/príčinu a dôsledok. Zrazu, namiesto toho, aby vierou bola podmienená účinnosť sviatosti, samotná sviatosť vieru udeľuje. Luteranizmus pripisuje krstu dieťaťa nielen moc znovuzrodiť, ale aj schopnosť dať vieru. Toto je však v rozpore s princípom sola fide. Je to dokonca v rozpore so samotným evanjeliom milosti. Je to spasenie skrze krst, nie spasenie skrze vieru.

Podobne ako Luther chápal Kristovu moc prítomnú v sviatosti svätej Večere tak, že v podobe chleba a vína je prítomné Kristovo telo a krv, chápal aj moc vody pri krste – totiž že to nie je obyčajná voda, ale že do tejto vody vkladá sám Boh svoju silu a moc – preto to nie je obyčajná prirodzená voda, „ale Božská, nebeská a spasiteľná voda“[C)]. Božia sila a moc je do vody údajne vložená vďaka tomu, že je s ňou spojené slovo Božie

C)

. Luteránsky krst je chápaný ako sviatosť práve vďaka tomu, že voda pri krste je nerozlučne spojená s Božím slovom. Vo Veľkom Lutherovom katechizme je výslovne (explicitne) definovaná spasiteľná funkcia a moc krstu
C)

: „Moc, dielo, úžitok, ovocie a cieľ krstu je spasenie. Veď nekrstíme preto, aby niekto bol kniežaťom, ale aby — podľa slov — bol spasený. A dobre vieme, že byť spasený znamená byť oslobodený od hriechu, smrti, diabla a prísť do Kristovho kráľovstva a s Ním večne žiť.“ Krst sa tu nazýva
C)

„kúpeľom znovuzrodenia“, odvolávajúc sa na list Títovi 3:5.

Tak, ako Luther (a luteranizmus) nesprávne pochopil a nesprávne vyložil Kristove slová „toto je moje telo“, a namiesto symbolického, zástupného (reprezentatívneho) chápania to poňal doslovne, čo ho viedlo k učeniu, že v Pamiatke Pánovej je Kristus skutočne prítomný v podobe chleba a vína, tak isto Luther (a luteranizmus) nesprávne pochopil Písmo v otázke „kúpeľa opätného splodenia a obnovenia Svätého Ducha“. Zatiaľ čo Písmo tým mieni „znovuzrodenie cez darovanie Ducha skrze vieru samotnú“ (Galatským 3:2, 3:5 a 3:14), čo je dokonale v súlade s princípom sola fide, Luther tento kúpeľ stotožnil s krstom, dokonca s krstom nemluvniat. Písmo však zreteľne a jasne učí, že znovuzrodení sme len ak máme Svätého Ducha (Rímskym 8:9), a že Svätého Ducha dostávame skrze vieru, z viery (Galatským 3:2, 3:5 a 3:14) – sola fide. Dostanie Svätého Ducha od Boha je „z viery“ či „skrze vieru“ práve tak, ako ospravedlnenie je z viery či skrze vieru, či vierou – sola fide. Svätého Ducha nedostávame skrze krst ponorením.

Ani Luther, ani Augsburské vyznanie v tom však rozpor nevidia, ich chápanie je, že všetko je to skrze vieru samotnú. Princíp sola fide tu podržia náhľadom, že nejakým spôsobom má slovo Božie pôsobiť pri krste a v krste tak, že zrodí vieru v srdci novorodeniatka. Vo Veľkom Lutherovom katechizme je to vyjadrené takto: „Na tvrdenie našich mudrlantov, nových blúznivcov (pozn. autora: tým sa myslia anabaptisti), že len viera dáva spasenie a že skutok a zovňajšia vec nič neprospeje, odpovedáme, že samozrejme v nás pôsobí iba viera, ako o tom ešte v ďalšom počujeme. Ale slepí vodcovia nechcú vidieť, že viera musí mať niečo, v čo verí, čo je, o čo sa môže oprieť, na čom stojí a stavia. A tak tu sa viaže viera na vodu a verí, že je to

krst, v ktorom je číra spása a život, nie pre vodu, ako sme už dostatočne povedali, ale že je spojená s Božím slovom a ustanovením a že len na nej spočíva Božie meno. Ak tomuto verím, verím samému Bohu, pretože On vštepil a vložil doň svoje slovo a dal nám túto zovňajšiu vec, z ktorej môžeme dostať taký poklad.“ Jednoducho prerozprávané, voda pri krste je nosič Božieho slova a Božej spasiteľnej moci, teda nosič samotného spasenia a znovuzrodenia.

Len na okraj ešte spomeňme, že Písmo o viere učí, že je presvedčním o veciach, ktoré sa nevidia, zatiaľ čo Augsburské vyznanie sa v horúčkovitej snahe o obranu znovuzrodenia krstom neváha vyjadriť v tom zmysle, že viera sa (parafrázujem) „potrebuje chytiť niečoho viditeľného, o čo sa môže oprieť“, teda inak povedané, kotvou mojej duše a zdrojom mojej istoty by malo byť rozpomenúť sa a spoľahnúť sa na to, že som bol ako dieťa pokrstený, pretože, podľa AV, „viera sa viaže na vodu“, a „viera verí, že je to krst, v ktorom je číra spása a život“.

Schéma je nasledovná: „viera sa viaže na vodu“, táto viera „verí, že je to krst, v ktorom je (vďaka Božiemu slovu a ustanoveniu) číra spása a život“. Toto je plne vysvetlený a odhalený luteránsky princíp sola fide. Takáto koncepcia je však nebiblická. Ustanovenie krstu je ustanovené pre tých, ktorí evanjeliu (osobne, spasiteľne) uverili, a nie na to, aby ľudia (a nadovšetko nemluvniatka) krstom prijali vieru, spásu a znovuzrodenie.

Krst dieťaťa nie je jeho osobným rozhodnutím či jeho osobnou aktivitou. Je to aktivita rodičov a krstiaceho. Spasenie sa nedá sprostredkovať. Písmo učí, že viera je z počutia Božieho slova. Je to počutie evanjelia s porozumením a následným osobným hlbokým spoľahnutím sa na Božie vykúpenie v Kristovi. „Počutie Božieho slova“ nie je nejaké tajuplné Božie pôsobenie cez vodu pri krste a v krste dieťaťa. Osobná viera v srdci novorodeniatka získaná cez krst je nebiblický koncept. To je jadro problému a zásadný rozpor so sola fide. To je smrtiaci jed a

zvod luteranizmu.

Zaseknutá reformácia

Luther správne zreformoval otázku spasenia a ospravedlnenia z viery, avšak nedotiahol do úspešného konca otázku zreformovania sviatostí. Otázku sviatosti Večere Pánovej zreformoval len čiastočne (pozri článok Zwingli a Luther v otázke chápania omše [F)]). Jeho reformné úsilie ohľadom sviatosti Večere Pánovej ostalo zaseknuté v tom, že ponechal učenie a prax, podľa ktorých veriaci v tejto sviatosti prijíma Krista (jeho telo a krv) v podobe chleba a vína. Článok 10 AV učí o sviatosti svätej Večere: „O Večeri Pánovej učíme, že pravé telo a pravá krv Kristova sú skutočne prítomné v podobe chleba a vína pri Večeri Pánovej a tam sa prisluhujú a prijímajú. Preto zavrhujeme tomu odporujúce učenie.“ Týmto spôsobom je tejto sviatosti ponechaná určitá úloha v tom, ako vchádza odpustenie hriechov a spasenie (o ktorých Luther aj AV učia, že sú len z viery samotnej) do života veriaceho.

So sviatosťou krstu Lutherovo reformačné úsilie pohlo ešte oveľa menej. Augsburské vyznanie

učí (článok 9), že v krste sa ponúka milosť a že krstené majú byť aj deti. V luteranizme má krst dietok spasiteľnú moc, krstom sa získava znovuzrodenie. Toto však predstavuje priamy rozpor s princípom sola fide. Ak sa v krste ponúka milosť a ak spasenie a odpustenie hriechov je z milosti skrze vieru samotnú, ako potom môžu obe tvrdenia platiť v prípade dieťaťa (nemluvňaťa), ktoré samo ešte nemôže mať osobnú vieru? Tento konflikt medzi princípom sola fide a chápaním úlohy sviatosti krstu ostal v luteranizme nevyriešený od čias Luthera až podnes. Lutherovo reformačné úsilie v tejto otázke ostalo zaseknuté a v luteránskych cirkvách zostáva zaseknutým až dodnes. Má to aj vážne dôsledky.

Lutherovo učenie a súčasný moderný luteranizmus (opierajúci sa o výklad Písma na základe symbolických kníh (Kniha svornosti, Concordia)[E)] sú vnútorne hlboko rozporuplné (protirečiace). Na jednej strane luteranizmus stojí na princípe sola fide, teda na ospravedlnení aj spasení zo samotnej viery, čo je absolútne kľúčovým jadrom celého protestantizmu (a samotného evanjelia), na druhej strane luteranizmus nedotiahol do úspešného konca reformné úsilie v učení o sviatostiach. Táto nedokončená reformácia chápania účelu a úlohy sviatostí je pre luteranizmus deštrukčná. Aby sa zachoval princíp sola fide, učí luteranizmus princíp, že sviatosti sú účinné len vtedy, ak ich prijímanie je spojené s vierou človeka, ktorý sviatosti prijíma. Luther (a luteranizmus) odmietol katolícky princíp „ex opere operato“ týkajúci sa funkcie sviatostí – že sviatosti sú účinné „vykonaním úkonu“.

Samotný tento svoj princíp, že sviatosti sú účinné len ak sú podmienené vierou, však luteranizmus podkopáva a likviduje akonáhle príde na otázku krstu detí („dietok“, nemluvniat). Tu sa výklad diametrálne otáča a zrazu v krste získava dieťa – bez ohľadu na to, či vieru má alebo nemá[C)] – vieru samotnú, ospravedlnenie, znovuzrodenie, odpustenie hriechov, svätosť, spasenie, stotožnenie s Kristom. Luther (a luteranizmus) pripisujú krstu detí takú objektívnu realitu, že krst vlastne opätovne naberá povahu „ex opere operato“. Tento vnútorný rozpor sa v luteranizme nedá vyriešiť nijako inak, než dotiahnutím zrefomovania pohľadu na sviatosti do úspešného konca tak, ako to v otázke Večere Pánovej urobil Zwingli a ako to v otázke krstu detí (a vôbec v pohľade na krst) urobili anabaptisti (baptisti), o ktorých sa Luther vyjadroval neuveriteľne hrubo a hanlivo [C)].

Dôsledky pre súčasnosť

Prvým z dôsledkov je, že chápanie sviatosti krstu a sviatosti svätej Večere v luteránskych cirkvách predstavuje veľké riziko pre cirkevníkov v tom zmysle, že ťažisko ich viery sa môže posunúť zo samotného Krista (solus Christus) smerom k samotným týmto dvom sviatostiam (krst a omša). Toto predstavuje veľké riziko falošného ubezpečenia o spasení.

Blízkosť luteránskeho chápania krstu s katolíckym chápaním viedla v súčasnosti k tomu, že katolíci a luteráni si navzájom uznávajú krst[4)]. Uznávanie si krstu medzi ECAV a RKC (vrátane grécko-katolíckej cirkvi) v súčasnosti je dôkazom, že chápanie a praktizovanie krstu je vo svojej podstate v luteranizme a v katolicizme rovnaké. Zostalo nezreformované dodnes a potrebuje reformáciu.

Záver

Je na škodu, že Luther odmietol Zwingliho porozumenie, že Kristus nie je v pamiatke (Večeri) Pánovej prítomný v podobe chleba a vína. Dôsledky tohto odmietnutia sú prítomné dodnes. Je na ešte väčšiu škodu, že Luther odmietol porozumenie o krste, ktoré prišlo s anabaptistami, ktorí odmietali spasiteľnú úlohu krstu a krst detí ako taký. Dôsledky sú nielen prítomné až dodnes, ale aj veľmi závažné.

Opäť z toho získavame nesmierne cennú lekciu: reformácia je historický proces, ktorý neprebehol všade a u všetkých naraz. Napreduje postupne. Reformačný proces nie je ukončený ani dnes. Zásada „cirkev reformovaná a stále sa reformujúca“ je živá a je potrebné uplatniť ju aj dnes. V luteránskych cirkvách Augsburského vyznania ostala reformácia nedokončená a zaseknutá v otázkach sviatostí Večere Pánovej a krstu. Hlavne sviatosť krstu predstavuje v AV zásadný vieroučný aj praktický problém, pretože sa jej pripisuje spasiteľná úloha, čo je v rozpore s princípom sola fide ale hlavne v rozpore so samotným evanjeliom Ježiša Krista.

Poznámky:

1) Poznámka článku 9 AV: „Novokrstenci (anabaptisti) učili, že kto bol v detstve pokrstený, musí sa potom v dospelosti po obrátení znova dať pokrstiť.“

2) V snahe udržať jednotu protestantskej reformácie Luther ostro vystupoval proti anabaptistom. Na prelome rokov 1527 a 1528 napísal pojednanie o opätovnom pokrstení sa (dospelého po uverení evanjeliu). V tomto pojednaní, v ktorom vyzdvihuje účinnosť krstu, predstavuje kľúčový prvok v jeho obrane krstu detí tvrdenie, že krst má moc vypôsobiť (vytvoriť) v dieťati vieru[B)].

3) Vo Veľkom katechizme[C)] je jasne účinnosť krstu ako sviatosti podmienená vierou krsteného: „Bez viery krst nič neosoží“ a „Veď tým, že si sa dal poliať vodou, neprijal si ešte a nezachoval krst tak, aby si mal z neho úžitok. Vtedy ti bude na úžitok, keď sa dáš pokrstiť s úmyslom vyplniť Boží rozkaz a ustanovenie a v Božom mene prijať vo vode zasľúbené spasenie. Toto však nevykonáš rukou ani telom, ale musíš veriť srdcom.“ Toto ale môže fungovať len u dospelých. Preto je krstu dietok venovaný samostatný prístup a samostatný odsek. Samotný Veľký katechizmus nastoľuje otázku: „...totiž či dietky tiež veria a či je ich krst správny?“ Len čo prichádza na otázku krstu detí, na scénu vstupuje zásadné vnútorné protirečenie Veľkého Lutherovho katechizmu – zrazu viera nie je vôbec potrebná na to, aby bol krst ako sviatosť účinný, pretože viera je darovaná samotným krstom, čo je v priamom a príkrom rozpore s tým, čo tento katechizmus učí o sviatosti krstu o jednu stranu skôr. „Ďalej tvrdíme, že nekladieme dôraz na to, či pokrstený verí alebo nie, lebo tým sa krst nestáva pravým. Ale všetko spočíva na Božom slove a prikázaní. Pravda, toto je trochu ostré, úplne však súhlasí s tým, čo som povedal, že krst nie je nič iné, iba voda a Božie slovo pri nej a s ňou, to je, keď je slovo pri vode, je krst pravý, i keď k tomu nepristúpi viera; lebo moja viera nerobí krst, ale ho prijíma. A tak krst nie je nepravým preto, že ho nesprávne prijímajú alebo zneužívajú, lebo nespočíva — ako som povedal — na našej viere, ale na slove.“ A čo sa stalo s učením luteranizmu, postavenom na princípe sola fide, kde účinnosť oboch sviatostí bola podmienená vierou a takto sa zdanlivo držal princíp sola fide? Princíp sola fide sa kompletne stratil, zmizol, vstupom do článku pojednávajúcom o krste detí. Túžba zachovať spasiteľný krst detí sa stala príčinou úplnej straty princípu sola fide.

4) V roku 2001 (4. júna v Bratislave) podpísala ECAV na Slovensku s Rímskokatolíckou a Gréckokatolíckou cirkvou dohodu o vzájomnom uznávaní si krstu. K podpisu takejto dohody došlo aj v iných krajinách (napríklad Nemecko, Poľsko, ČR, …). Text dohody[D)] sa dá nájsť

medzi ekumenickými dokumentami.

Zdroje:

A) Augsburské vyznanie:

http://www.ecavza.sk/wp-content/uploads/2015/09/Augsburske_vyznanie.pdf

B) Martin Luther, Luther's Works (ed. Jaroslav Pelikan and Helmut T. Lehmann; 55 vols.; Philadelphia: Fortress, 1955–76), 40:242–43 a 40:245–46.

C) Veľký (nemecký) katechizmus Dr. Martina Luthera, str. 50-54

D) Text dohody o svätom krste:
https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/ekumenicke-dokumenty/c/text-dohody-o-svatom-krste

E) Symbolické knihy sú vieroučné knihy luteranizmu. Súhrnne sú označované aj ako Kniha svornosti, ktorá bola vydaná v roku 1580, ako kánon „symbolických kníh“. O vzťahu autority Písma a vierovyznania platí v luteranizme nasledovné (www.ecav.sk/?p=info/INFchar/ECAVnaSK): „vychádzame z Písma svätého – Biblie ako prameňa viery i pravidla života a z našich Symbolických kníh“. Symbolické knihy predstavujú vierovyznanie a ich úloha má byť nasledovná: „Symbolické knihy (Kniha svornosti) považujeme za jedine správny výklad Písma svätého.“ Medzi symbolické knihy patrí aj Augsburské vyznanie, o ktorom má platiť: „Augsburské vyznanie z roku 1530 je po Písme svätom – Biblii základným prameňom našej viery. Podľa neho sa nazývame evanjelici Augsburského vyznania.“ Symbolické knihy sa delia na: Všeobecné vyznania a Zvláštne vyznania. Všeobecné vyznania tvoria Apoštolské vierovyznanie, Nicejské vierovyznanie a Atanáziovo vierovyznanie. Zvláštne vyznania sa skladajú z Augsburského vyznania (z roku 1530 od Filipa Melanchtona), Obrany Augsburského vyznania (z roku 1530 od Filipa Melanchtona), Malého katechizmu (z roku 1529 od Dr. Martina Luthera), Veľkého katechizmu (z roku 1537 od Dr. Martina Luthera), Šmalkaldských článkov (z roku 1537 od Dr. Martina Luthera) a Formuly svornosti. Malý katechizmus Martina Luthera je najznámejšia zo Symbolických kníh, lebo výstižne a stručne zhŕňa luteránske cirkevné učenie. Delí sa na 5 častí: Desať Božích prikázaní, Všeobecná viera kresťanská, Modlitba Pánova – Otče náš, Sviatosť Krstu svätého, Sviatosť Večere Pánovej s poučením o spovedi. Augsburské vyznanie je hlavným vierovyznaním luteránskych (evanjelických) cirkví Augsburského vyznania. Zostavil ho Lutherov najbližší spolupracovník Filip Melanchthon v roku 1530. Aby evanjelici mohli byť v Nemecku štátom uznaní, museli na ríšskom sneme v Augsburgu r. 1530 predložiť svoje vierovyznanie. Toto vierovyznanie bolo odovzdané cisárovi Karolovi V. v latinskej a nemeckej reči a na sneme prečítané kancelárom Beyerom. Luther, ktorý v Augsburgu nebol, lebo sa nachádzal od snemu vo Wormsi pod ríšskou kliatbou, a tým v nebezpečenstve života, s ním vyslovil vopred svoj súhlas. Augsburské vyznanie má 28 článkov, ktoré sú rozdelené do dvoch častí. V prvých 21 článkoch sa hovorí o veciach, ktoré sú spoločné aj s Rímskokatolíckou cirkvou. Druhá časť obsahuje 7 článkov, kde sa evanjelici s učením Rímskokatolíckej cirkvi rozchádzajú. Augsburské vyznanie (nazývané aj Augustána či Magna charta luteranizmu) podáva základné princípy evanjelického učenia. Fixuje pochopenie Písma. Nepredstavuje však poslednú (najvyššiu) normu učenia cirkvi. Poslednou (najvyššou) normou, na základe ktorej treba merať všetky články viery, je Písmo sväté. Augsburské vyznanie je len norma normata (normovanou normou), kým Písmo sväté je norma normans (normujúcou normou). Augsburské vyznanie teda samé seba podriaďuje kritickej norme Písma. Preto ho evanjelici nikdy nepovažovali za neomylné (http://patmos.sk/ vierouka/augsburske-vyznanie/).

F) Zwingli a Luther v otázke chápania omše, *Solas* číslo 40, jeseň 2018, str. 6-17